

УРСУЛА ЛЕ ГУИН ИСТОРИЯТА НА ШОБИТЕ

Превод от английски: Владимир Германов, 2013

chitanka.info

Запознаха се във Ви Порт, повече от месец преди първия си полет заедно и там, след като взеха името на своя кораб, както правеха повечето екипажи, станаха шоби. Първото им общо решение беше да прекарат своя айсай в крайбрежното село Лиден на Хаин, където отрицателните йони щяха да свършат своето.

Лиден беше рибарско пристанище с осемдесет хиляди годишна история и население от четиристотин души. Рибарите му култивираха богатите води в плитчините на своя залив, транспортираха улова към вътрешността, към градовете, и управляваха курорта Лиден, за да го ползват почиващи и туристи, и новите космически екипажи за айсай. (Думата е хаинска и означава „поставяне на съвместно начало“ или „начало на общ живот“, или по-точно, това е „периодът от време и мястото в пространството, в които се формира група, ако такава ще се формира“. Меденият месец е айсай за двама.) Рибарките и рибарите на Лиден бяха обрулени от стихииите като парчета дърво, носени от вълните, и горе-долу толкова разговорливи. Шестгодишният Астен, който беше разбрал погрешно информацията за селото, попита една от тях, дали всички са на възраст осемдесет хиляди години.

— Не — отговори кратко тя.

Подобно на повечето екипажи, и шобите използваха хаински като свой общ език. Името на една от членовете на екипажа, хаинка, беше Сладка днес, то носеше смисъл и като име, и като фраза, но на пръв поглед изглеждаше глупаво да наречеш така едра, висока, тежка жена на близо шейсет години, разговорлива почти толкова, колкото и селяните. Нейната сдържаност обаче се оказа дълбок кладенец с доброта и такт, на които можеше да се разчита, когато е нужно, и името ѝ скоро започна да звучи съвсем естествено. Тя имаше семейство — всички хаинци имат семейство, — сродници от всякакъв вид, внуци и втори братовчеди, роднини по сребрена линия и племенници, пръснати из целия Екумен, но нямаше роднини сред екипажа. Поиска да бъде баба на Риг, Астен и Белтон, и всички се съгласиха. Единствената шоби, по-възрастна от Сладка днес, беше Тера Лиди, която беше на седемдесет и две земни години и не се интересувахе от ролята на баба. Лиди беше навигатор от петдесет години и нямаше нещо, което да не знае за корабите с близка до светлинната скорост, макар понякога да забравяше, че корабът им е „Шоби“, и го наричаше

„Сосо“ или „Алтера“. Имаше неща за „Шоби“, които и тя не знаеше, никой от тях не знаеше.

Разговаряха, както разговарят човешките същества за нещата, които не знаят.

Теорията чуртен беше основна тема през вечерите, когато след вечеря сядаха на брега, край огъня от изхвърлени от морето дървета. Възрастните, разбира се, бяха прочели каквото можеше да се прочете по въпроса, преди да се кандидатира за доброволци в пробната мисия. Гветер разполагаше с по-нова информация и се предполагаше, че разбира материята по-добре от останалите, но трябваше да му вадят думите от устата с кука. Едва на дваисет и пет, единствен представител от системата Тау Кит в екипажа, доста по-окосмен от останалите и без особени речеви умения, през повечето време той се отбраняваше. Очакваше се, след като е от Анарес, да е по-наясно с взаимопомощта и по-умел в сътрудничеството от останалите. И наистина ги наставляваше заради собственическите им навици, ала самият той пазеше знанията си, защото се нуждаеше от предимствата, които му осигуряваха те. Известно време говореше само в отрицателна форма: не го наричай „чуртен двигател“, не е двигател, не го наричай „чуртен ефект“, не е ефект. Какво е, тогава? Последва дълга лекция, започваща с възраждането на физиката в Тау Кит след ревизирането на темпорализма на Шевик от интервалистите и приключваща с общата концептуална рамка на чуртен. Всички слушаха много внимателно и най-накрая Сладка днес попита деликатно:

— Значи корабът се задвижва от идеи?

— Не, не, не, не — тросна се Гветер. Но се колеба какво да бъде следващото му обяснение толкова дълго, че Карт зададе въпрос:

— Добре, но ти не каза и дума за никакви физически, материални събития или ефекти.

Въпросът беше характерно непряк. Карт и Орет, гетенците, които с двете си деца бяха емоционален център на екипажа, неговото „домашно огнище“ по собствените им думи, произхождаха от не особено влюбена в теориите субкултура и си го знаеха. Гветер можеше да им вземе ума с неговите китски физико-филофско-техно брътвежи. И той го направи веднага. Акцентът му не допринасяше никак за яснотата на обясненията му. Продължи да говори за кохерентност и метаинтервали, а накрая натърти:

— Кхакх да гхо кхажа на кхаински? Не! Не е физическхо! Не е физическхо! Това са кхатегории, от кхоито умовете ни трябва да се освободят напълно, това е сялата работа!

— Бут-бут-бут-бут-бут-бут-бут-бут — боботеше Астен тихо, докато минаваше зад полукръга от възрастни, насядали край огъня от изхвърлени от морето дървета на широкия, потънал в полуздрач пясък. Последва го Риг със същото боботене, но по-силно:

— Бут-бут-бут-бут.

Бяха космически кораби, ако се съдеше по маневрите около една дюна и комуникациите помежду им:

— Заставам на орбита, навигатор!

Звуците, които имитираха, обаче бяха звуците на малките рибарски лодки на Лиден, които боботеха в морето.

— Разбих се! — изкрещя Риг и започна да рита в пясъка. — Помощ! Помощ! Разбих се!

— Чакай, Втори! — извика Астен. — Ще те спася! Не дишай! О, о! Проблем с чуртен двигателя! Бут-бут-прас! Прас! Брррррм, прас-прас-прас-ррррммм-ммм-бут-бут-бут...

Бяха на шест и на четири земни години. Синът на Тай, Бетон, който беше на седем, седеше с възрастните край огъня, макар че в момента следеше какво правят малчуганите и сякаш нямаше нищо против да се притече на помощ на пострадалия кораб. Малките гетенци бяха прекарвали повече време по космически кораби, отколкото на някоя планета, и Астен обичаше да се хвали, че е „всъщност на петдесет и осем“, но за Бетон това беше първи екипаж, а единственият му полет с близка до светлинната скорост беше от Тера до Хаин. Той и биологичната му майка Тай бяха живели в комуна за възстановяване на Тера. Когато тя изтегли жребия да служи в Екумена и поиска обучение за служба на кораб, той я помоли да го вземе със себе си като член на семейството. Тя се съгласи първоначално, но когато се записа доброволка за този пробен полет, се опита да придума Бетон да се откаже, да продължи с обучението си или да се прибере у дома. Той отказа. Шан, който се обучаваше с тях, сподели тези неща с останалите, защото напрежението между майка и син трябва да се разбира, за да се използва ефективно при изграждането на групата. Бетон поиска да дойде и Тай склони, но — видимо — с колебания. Отнасяше се към момчето хладно и премерено. Шан му предлагаше

бащинско-братска топлинота, но Бетон я приемаше сдържано, хладно, не търсеше формални отношения с него или с когото и да било друг от екипажа.

Втори кораб намери спасение и вниманието отново се насочи към дискусията.

— Добре — каза Лиди. — Знаем, че всичко, което се движи по-бързо от светлината, всяко *нещо*, което се движи по-бързо от светлината, преминава отвъд категорията материално/нематериално — така сме получили ансибъл, като разграничаваме посланието от средата. Ако обаче ние, екипажът, трябва да пътуваме като послания, искам да знам *как*.

Гветер скубеше косата си. Имаше много за скубане. Растеше фина и гъста, цяла грива на главата, тънка козина по крайниците и тялото, сребрист пух по ръцете и лицето. Четината по краката му в момента беше пълна с пясък.

— Кхак! — извика той. — Опитвам да ви кхажа кхак! Послание, информация, не, не, не, това е старо, това е технологията ансибъл. Тук имаме преход! Защото полето трябва да се мисли кхато виртуално поле, в кхоего иреалният интервал става виртуално ефективен чрез медиарна кхохерентност... Не схващате ли?

— Не — каза Лиди. — Какво разбираш под „медиарна“?

След още няколко сбирки край огъня на пясъка беше постигнат консенсус, че теорията за чуртен е достъпна само за умове, които познават много добре темпоралната физика от Тау Кит. Беше налице и убеждението, изказвано не така свободно, че инженерите, построили чуртен апарата на „Шоби“, не са разбирали напълно как работи той. Или по-точно какво прави, когато работи. Че работи, беше сигурно. „Шоби“ беше четвъртият кораб, с който беше тестван, с екипаж от роботи. Досега бяха осъществени шейсет и две мигновени пътешествия, или преходи, на разстояния от четиристотин километра до двайсет и седем светлинни години, с прекъсвания на различни дистанции. Гветер и Лиди упорито твърдяха, че това доказва, че инженерите са съвсем наясно какво правят и че привидните трудности, с които останалите се сблъскват при опитите си да схванат теорията, са само типичните затруднения на човешкия ум при среща с истински нова концепция.

— Като кръвообращението — подхвърли Тай. — Хората са знаели, че сърцата им бият, доста преди да разберат защо.

Не остана доволна от собствената си аналогия, а когато Шан каза: „Сърцето има свои пътища, които за разума са чужди“, като че ли се обиди.

— Мистицизъм — отбеляза с тон на човек, който предупреждава спътника си за кучешко изпражнение на пътеката.

— Определено няма нищо *отвъд* разбираемото в този процес — обади се Орет някак неуверено. — Нищо, което не може да бъде разбрано, не може да бъде възпроизведено.

— И окхоличествено — добави Гветер упорито.

— Дори хората да разбират процеса, никой не е наясно с човешката реакция спрямо него — с *преживяването* му. Нали? Значи, трябва да докладваме за това.

— А защо да не е като обикновен полет с близка до светлинната скорост, само че по-бърз? — попита Бетон.

— Защото е съвсем различно — отговори Гветер.

— Какво ще ни се случи?

Някои от възрастните бяха обсъждали възможностите, всички ги бяха обмисляли. Карт и Орет разговаряха с децата си по въпроса с подходящи думи. Явно обаче Бетон не беше включен в такива разговори.

— Не знаем — каза Тай рязко. — Казах ти го в самото начало, Бетон.

— Много вероятно е да е като обикновен полет — намеси се Шан, — но първите хора, летели с близка до светлинната скорост, не са имали представа какво ще им се случи и е трябвало да открият физическите и психическите въздействия...

— Най-лошото ще е — обади се Сладка днес с ниския си успокояващ глас, — ако умрем. На някои от пробните полети е имало опитни животни. Щурци. Интелигентни ритуални животни на последните два пробни полета на „Шоби“. Не е имало проблеми.

Това изречение беше много дълго за Сладка днес и носеше съответната тежест.

— Почти сигхурни сме — каза Гветер, — че при чуртен няма темпорално пренареждане, както и при ПБСС. И масата участва само докхолкото е необходима някаква основна маса, точно кхакхто за

ансибъл трансмисиите, но не сама за себе си. Така че може би дори бременно лице може да бъде прехвърлено.

— Не могат да пътуват с кораб — възрази Астен. — Нероденото ще умре, ако пътуват.

Астен се бе излегнал в скута на Орет. Риг, с палец в устата, беше заспал в скута на Карт.

— Когато бяхме уанблини — продължи Астен и се надигна, — екипажът ни имаше ритуални животни. Някакви рибки и котки от Тера, и много таласъми от Хаин. Играехме си с тях. И помагахме в грижите за таласъма, когото изследвах за литовирус. Той не умря. Ухапа Шапи. Котките спяха при нас. Една от тях влезе в кемър^[1] и забременя, а след това „Уанблин“ трябваше да отиде до Хаин, затова се наложи тя да направи аборт, иначе всичките ѝ неродени щяха да умрат в нея и да я убият. Никой не знаеше ритуал, за да ѝ помогне, да ѝ обясни. Затова ѝ дадох допълнително храна. Риг се разплака.

— И други се разплакаха — отбеляза Карт и погали детето по главата.

— Разказваш хубави истории, Астен — каза Сладка днес.

— Значи, ние сме нещо като ритуални човеци — подхвърли Бетон.

— Доброволци — изтъкна Тай.

— Експериментатори — уточни Лиди.

— Изпитатели — добави Шан.

— Изследователи — допълни Орет.

Момчето огледа лицата им едно след друго.

— Знаете ли — поде Шан, — някога, по времето на Лигата, в началото на ПБСС, изпращали кораби до наистина далечни системи — искали да проучат всичко, и екипажите им нямало да се върнат със столетия. Някои от тях може още да са някъде там. Други обаче се върнали след четиристотин, петстотин, шестстотин години и всички били луди. Побъркани! — Млъкна драматично. — Всъщност всички били луди и при потеглянето. Нестабилни хора. Наистина е трябвало да са луди, за да се запишат доброволци за подобно темпорално разширение. Какъв критерий за подбор на екипаж, а? — засмя се той.

— А ние стабилни ли сме? — попита Орет. — Аз харесвам нестабилността. Харесва ми сегашната ми работа. Харесва ми рискът,

а също и че заедно поемаме този риск. Залозите са високи. Това е остротата, сладостта на ситуацията.

Карт погледна надолу към децата им и се усмихна.

— Да. Заедно — каза Гветер. — Вие не сте луди. Вие сте добри. Обичам ви. Ние сме амари, създатели.

— Амар — отговори му другите, в потвърждение на тази неочаквана декларация. Младият мъж примижа от удоволствие, скочи и си свали ризата.

— Искам да плувам. Хайде, Бетон, ела да плуваме! — подкани той и хукна към тъмната безкрайна вода, която помръдваше плавно под ръждивата мараня на огъня им. Момчето се поколеба, после махна ризата и сандалите си и го последва. Шан дръпна Тай и двамата също тръгнаха подире им. Най-накрая двете възрастни жени запретнаха крачолите си и навлязоха в нощта и в разливащите се вълни със смях, учудени на самите себе си.

За гетенците, дори в топла лятна вечер, дори в топъл летен свят, морето не е приятел. Трябва да стоиш до огъня, там е мястото ти. Орет и Астен се преместиха по-близо до Карт и се загледаха в пламъците, заслушаха се в гласовете, които долитаха откъм блещукащите вълни, понякога проговаряха на собствения си език, докато малкият сестробрат продължаваше да спи.

След трийсет лениви дни на Лиден екипажът на „Шоби“ се качи на влака, транспортиращ риба до града, от гарата там ги взе флотски летателен апарат и ги достави на Ви — следващата планета до Хаин. Бяха отпочинали, загорели, сплотени и готови за път.

Една от полусвързаните втори братовчедки на Сладка днес беше дежурна по ансибъл във Ви Порт. Тя прикани членовете на екипажа на „Шоби“ да зададат на създателите на чуртен от Урас и Анарес всички възникнали у тях въпроси, отнасящи се до функционирането му.

— Целта на експерименталния полет е да се стигне до разбиране — настоя тя, — а пълното ви интелектуално участие е много съществено. Бяха особено настойчиви в това отношение.

Лиди изсумтя.

— Сега, за ритуала — поде Шан, докато крачеха към стаята в обърнатия към слънцето балон, където беше ансибълът. — Ще обяснят на животните какво смятат да правят и защо, и ще поискат от тях да им помогнат.

— Животните не разбират — възрази Бетон със студения си ангелски сопран. — Чисто и просто така хората ще се почувстват по-добре.

— А хората разбират ли? — попита Сладка днес.

— Всички ние се възползваме един от друг — изтъкна Орет. — Ритуалът казва, че нямаме право да постъпваме така. Поради това поемаме отговорността за страданията, които причиняваме.

Бетон слушаше тъжно.

Гветер първи се обърна към ансибъла и говори половин час, преди всичко на езика на Правик и математиката. Най-накрая, с извинения и доста изнервен, покани другите да използват инструмента. Последва пауза. Лиди го активира, представи се и каза:

— Съгласихме се, че никой от нас, с изключение на Гветер, не притежава теоретичната подготовка, нужна за разбирането на принципите на чуртен.

Учен, намиращ се на двацет и две светлинни години оттам, отговори на хаински чрез доста плоския, но несъмнено изпълнен с надежда глас на автоматичния преводач:

— Чуртен, казано на обикновен език, може да се разглежда като изместване на виртуалното поле с цел реализиране на релационна кохерентност предвид възприятитийността в преход.

— Точно — каза Лиди.

— Както знаете, материалните ефекти са нулеви, отрицателните ефекти върху чувстващи същества с ниска интелигентност също са нулеви. Съществува мнение обаче, че е възможно участието на висока интелигентност в процеса да повлияе на изместването по един или друг начин. И че подобно изместване реципрочно ще повлияе на участника.

— Какво общо има нивото на нашата интелигентност с функционирането на чуртен? — попита Тай.

Пауза. Събеседникът им опитваше да намери думите, да поеме отговорността.

— Използваме „интелигентност“, за да обозначим кратко психичната сложност и културната зависимост на нашия вид — изрече гласът на преводача най-накрая. — Незисследваният фактор е присъствието на обекта на преместването като съзнателен ум не-през преместването.

— Ако процесът е мигновен, как можем да го осъзнаем? — попита Орет.

— Именно — отговори ансибълът и след още една пауза продължи: — Както експериментирацията е елемент от експеримента, така и ние допускаме, че обектът на преместването може да е негов елемент или агент. Това е причината да поискаме екипаж да изпробва процеса, а не един или двама доброволци. Психическият взаимен баланс на обвързана социална група осигурява известно предимство, в случай че възникнат дезинтеграторни или необясними възприятия. Също така отделните наблюдения на членовете на групата ще се интерверифицират.

— Кой програмира преводача? — попита Шан шепнешком. — *Интерверифицират! Глупости!*

Лиди огледа останалите в очакване на въпроси.

— Колко време всъщност ще отнеме пътуването? — попита Бетон.

— Немного — отговори гласът на преводача, после се поправи: — Невреме.

Още една пауза.

— Благодаря — каза Сладка днес и ученият, намиращ се на планета, отдалечена на двайсет и две години пътуване в релативистично разтегнато време, отговори:

— Благодарни сме за куража ви и надеждите ни са с вас.

От стаята с ансибъла отидоха направо в „Шоби“.

Чуртен оборудването, което не заемаше много място, и управлението му, което се състоеше общо взето от ключ за включване и изключване, бяха инсталирани до мотиваторите за близка до светлинната скорост и пулта за управление на обикновен междузвезден кораб на Екумен. „Шоби“ беше построен на Хаин преди около четиристотин години и беше експлоатиран трийсет и две от тях.

Повечето от ранните му полети бяха изследователски, с екипаж от Хаин и Чифеуар. Тъй като при такива премествания един кораб може да прекара години в орбита на някоя планетна система, хаинците и чифеуарците, с мисълта, че всичко това може да се преживее, вместо да се изтърпи, бяха обзавели и подредили кораба като голяма удобна къща. Три от жилищните модули бяха демонтирани и оставени в хангара на Ви, но пак имаше повече от достатъчно място за екипаж от само десет души. Тай, Бетон и Шан, новодошли от Тера, и Гветер от Анарес, свикнали с казармените условия и комуналните притеснения на техните маргинално населени светове, се разхождаха из „Шоби“ и го оглеждаха с неодобрение.

— Екскрементално! — ръмжеше Гветер.

— Лукс! — подиграваше се Тай. Сладка днес, Лиди и гетенците, повече свикнали с условията на живот в космически кораб, веднага се настаняха и се почувстваха у дома. И за Гветер, и за младите теранци беше трудно да намерят етичен дискомфорт в просторните, високи, добре обзаведени, макар и леко овехтели дневни и спални, кабинети, салони с висока и ниска гравитация, трапезарията, библиотеката, кухнята, командния център на „Шоби“. Килимът там беше истински хениекаулилски, с меки, наситено сини и пурпурни оттенъци, втъкани в конфигурацията на звездите на хаинското небе. Имаше голяма, здравословна плантация от терански бамбук в залата за медитация, част от автономната вегетативно-дихателна система. Прозорците във всички помещения можеха да се програмират от всеки затъжил се за дома да показват гледки от Абени или Ню Кайро, или плажа на Лиден, или да се изчистят и през тях да надзъртат близките и далечните слънца или тъмнината между тях.

Риг и Астен откриха това, както и че освен асансьорите имаше и стълба с извит парапет, която водеше от приемната нагоре, към библиотеката. Плъзнаха се по парапета с диви писъци, при което Шан заплаши да приложи локално гравитационно поле и да ги застави да се плъзнат обратно нагоре, което те го помолиха да направи. Бетон изгледа малките с израз на превъзходство и се качи в асансьора. На следващия ден обаче той също се спусна по парапета, доста по-бързо от Риг и Астен, защото се отблъсна по-силно и имаше по-голяма маса, така че едва не счупи опашната си кост. Бетон организира състезания по спускане по стълбите с поднос, но общо взето ги печелеше Риг,

защото беше достатъчно малък, за да се задържи на подноса чак до подножието на стълбите. Никое от децата не беше обучавано на брега, освен по плуване и поведение като част от екипажа на „Шоби“. Докато обаче изчакваха непредвиденото забавяне от пет дни във Ви Порт, Гветер преподаваше физика на Бетон и математика на тримата в библиотеката, и допълнително децата учиха малко история с Шан и Орет и танцуваха с Тай в салона с ниска гравитация.

Когато танцуваше, Тай ставаше лека, свободна, засмяна. Риг и Астен я обичаха в тези моменти, а синът ѝ танцуваше с нея като жребче, като козле, непохватно и блажено. Шан често се присъединяваше към тях. Той беше мрачен и елегантен танцьор и тя танцуваше с него, но дори и тогава беше стеснителна, не го докосваше. След раждането на Бетон беше безбрачна. Не искаше търпеливото, настойчиво желание на Шан, не искаше да се справя с него. Обръщаше се към Бетон, майка и син танцуваха изцяло погълнати от стъпките въздушния танц, който сами бяха измислили. Докато ги гледаше следобеда преди пробния полет. Сладка днес започна да бърше сълзи от очите си и да се усмихва безмълвно.

— Животът е хубав — каза Гветер много сериозно на Лиди.

— Става — отговори тя.

Орет — която тъкмо излизаше от женски кемър, предизвикал мъжкия кемър на Карт, и тъй като това настъпи неочаквано рано, забавиха полета с пет дни, които се оказаха приятни за всички, — Орет, докато наблюдаваше Риг, на когото бе баща, да танцува с Астен, когото беше родила, и гледаше как ги гледа Карт, каза на кархидски: „Утре...“ Звукът беше много приятен.

Антрополозите тържествено приемат да не приписват „културни константи“ на човешкото население на която и да било планета. Някои културни характеристики обаче, или очаквания, изглежда, наистина са дълбоки. Преди вечеря в последния им ден в порта Шан и Тай се появиха в черно-сребърните униформи на Екумена от Тера, за които бяха платили скъпо — на Тера все още съществуваше парична икономика, — бяха дали заплатата си за половин година.

Астен и Риг веднага пожелаха подобно достолепие. Карт и Орет им предложиха костюмите за карнавал, а Сладка днес извади сребърни

шалове, но Астен се нацупи, а Риг последва примера му. *Униформата*, каза им Астен, трябва да е еднаква, това е идеята.

— Защо? — поинтересува се Орет.

Старата Лиди подхвърли рязко:

— За да може никой да не носи отговорност.

След това отиде и си сложи черен кадифен вечерен костюм, който не беше униформа, но все пак Тай и Шан вече не изпъкваха като насинени палци сред останалите. Беше напуснала Тера на осемнайсетгодишна възраст и оттогава не се бе прибирала, нито пък желаше да се прибере, но Тай и Шан бяха колеги от екипажа.

Карт и Орет схванаха идеята и си облякоха най-хубавите, поръбени с козина одежди, а децата бяха умиротворени със собствените им облекла за карнавал плюс всички наследствени тежки златни бижута на Карт. Сладка днес се появи в чисто бяла роба, за която твърдеше, че била ултравиолетова. Гветер сплете гривата си. Бетон нямаше униформа, но и не му беше нужна, защото седеше до майка си на масата, окъпан във видимо сияние от гордост.

Ястията, доставяни от кухните на порта, бяха много вкусни, а сегашното беше просто великолепно — хаински иянуи, с всичките седем соса, последван от пудинг, подправен с терански шоколад. Оживената вечер приключи тихо пред голямата камина в библиотеката. Дървата бяха имитация, разбира се, но добра — няма смисъл на кораба да имаш камина и да гориш в нея пластмаса. Неоцелулозните пънове и подпалки миришеха както трябва, палеха се трудно, след това изпускаха искри и тлееха, пушеха, разпалваха се. Орет подреди дървата. Карт ги запали. Всички се събраха наоколо.

— Разказвайте приказки за заспиване — подкани Риг.

Орет разказа за Ледените пещери от земята Кърм, как един кораб влязъл в синята морска пещера и изчезнал, и не бил намерен от лодките, които влезли след него да го търсят. Седемдесет години след това обаче корабът бил открит да се носи по вълните — без жива душа на борда и без следа какво се е случило с екипажа — край бреговете на Осемият, на хиляда мили от Кърм, през материка...

Друга приказка?

Лиди разказа за малкия пустинен вълк, който загубил жена си и отишъл в царството на мъртвите, за да я търси, открил я да танцува с мъртвите и почти успял да я върне в земята на живите, но развалил

всичко, когато опитал да я докосне, преди да се е върнала изцяло в живота, при което тя изчезнала и той повече не успял да я открие никъде, колкото и да виел и крещял, и търсел...

Друга приказка!

Шан разказа за момчето, на което му пониквало перо всеки път, когато излъжело, докато накрая околните не започнали да го използват като бърсалка за прах.

Друга!

Гветер разказа за крилатите хора, наречени глуни, които били толкова глупави, че измрели, защото имали навика да си блъскат главите една в друга при полет във въздуха.

— Не са истински — завърши той съвестно. — Това е само приказка.

Друга... Не. Време е за лягане.

Риг и Астен обиколиха всички, за да получат прегръдка за лека нощ и този път Бетон също ги последва. Когато стигна до Тай, не спря, защото тя не обичаше да я докосват, но майка му протегна ръка, притегли го към себе си и го целуна по бузата. Момчето побягна, изпълнено с радост.

— Приказки — въздъхна Сладка днес. — Нашата започва утре, а?

Лесно е да опишеш командна верига. Мрежовата реакция се описва трудно. За тези, които живеят, като взаимно се хранят, това „недодялано“ описание, комплексно и отворено, е нормално и понятно, но за онези, чийто единствен модел е йерархичният контрол, то изглежда мътно, хаотично, като това, за което се отнася. Кой управлява тук? Отървете се от тези досадни подробности! Колко готвачи развалят супата? Да изясним тези неща още отсега. Заведете ме при лидера си!

Старият навигатор беше при пулта за ПБСС, разбира се, а Гветер — пред оскъдния пулт на чуртен. Орет беше свързана с ИИ. Тай, Шан и Карт бяха тяхна поддръжка, а Сладка днес беше нещо, което би могло да се нарече надзор, ако терминът не говореше за йерархична функция. Подзор, може би, или взаимозор. Риг и Астен винаги пебеесесирах (думата е на Риг) в корабната библиотека, където по време на отегчителните и объркващи преживявания при пътуванията с

близка до светлинната скорост Астен би могъл да опита да гледа филми или да слуша музика, а Риг да се свие под едно пухкаво одеяло и да заспи. Функцията на Бетон по време на полет беше на по-голям брат. Седеше с малките, снабден с торбичка за повръщане, защото беше един от тези, на които им прилягаше при ПБСС, и следеше по вътрешното видео какво правят Лиди и Гветер.

Всички бяха наясно със задачите си при БСС полет. Колкото до процеса чуртен, знаеха, че се очаква той да приведе в ход преместването им до слънчева система, намираща се на седемнайсет светлинни години от Ви Порт, без темпорален интервал. Никой никъде обаче нямаше да знае какво правят.

И така, Лиди се огледа като цигулар, който вдига лъка си, за да подготви камерния оркестър за първия акорд — кратък поглед, — и изпрати „Шоби“ в режим ПБСС, а Гветер като че-листа, чийто лък се спуска надолу в същия този момент, за да подчертае акорда, изпрати „Шоби“ в режим чуртен. Влязоха в непродължителност. Чуртен. Не много дълго, както бе казал ансибълът.

— Какво не е наред? — прошепна Шан.

— Проклятие! — изруга Гветер.

— Какво? — попита Лиди, премигна и поклати глава.

— Това е то — каза Тай и превключи измерващите прибори.

— Това не е А-60 и какво беше... — промълви Лиди, все още примигвайки.

Сладка днес ги анализираше, всички едновременно, седем в командния център и трима, по видеото, в библиотеката. Бетон беше изчистил един илюминатор и децата гледаха навън към мътната кафеникава изпъкналост, която изпълваше половината от него. Риг държеше мръсно пухено одеяло. Карт сваляше електродите от слепоочията на Орет, за да прекрати връзката с изкуствения интелект.

— Нямаше интервал — съобщи Орет.

— Не сме никъде — отбеляза Лиди.

— Нямаше интервал — повтори Гветер, намръщил се към пулта.
— Така е.

— Не се случи нищо — каза Карт и се зае да прегледа записа от полета на ИИ.

Орет стана, отиде до илюминатора, застана неподвижно и погледна навън.

— Това е то. М-60-340-ноло — каза Тай.

Думите им отекнаха мъртво, прозвучаха фалшиво.

— Е, справихме се, шоби! — възкликна Шан.

Никой не отговори.

— Обади се във Ви Порт по ансибъла — предложи Шан с решителна веселост. — Кажи им, че всички сме тук и сме цели.

— Всички сме къде? — попита Орет.

— Да, разбира се — откликна Сладка днес, но не направи нищо.

— Точно така — каза Тай и тръгна към корабния ансибъл. Отвори полето, центрира го към Ви и изпрати сигнал. Корабните ансибъли работеха само във визуален режим. Тя чакаше, вперила поглед в екрана. Повтори сигнала. Всички гледаха екрана.

— Нищо не преминава — установи тя.

Никой не я посъветва да провери координатите на центрирането. В мрежова система никой не вади на показ опасенията си толкова лесно. Тя провери координатите. Изпрати сигнал. Провери пак, рестартира, изпрати сигнал. Отвори полето и го центрира към Абеней на Анарес, и изпрати сигнал. Екранът на ансибъла беше бял.

— Провери... — поде Шан и млъкна.

— Ансибълът не функционира — докладва Тай официално на екипажа.

— Откриваш ли повреда? — попита Сладка днес.

— Не. Просто не функционира.

— Сега се връщаме — каза Лиди, все още пред пулта за БСС полет. Думите ѝ, тонът ѝ ги разтърсиха, потресоха.

— Не, не се връщаме — възрази Бетон по видеоуредбата, а Орет попита:

— Връщаме се къде?

Тай, поддръжката на Лиди, пристъпи към нея, сякаш за да ѝ попречи да активира ПБСС задвижването, но след това веднага се върна пред ансибъла, за да не допусне Гветер да стигне до него. Той спря объркано и каза:

— Може би чуртен оборудването е засегнало функционирането на ансибъла?

— Проверявам това — увери го Тай. — Но защо да е така? Трансмисиите с ансибъл, задействан от роботи, бяха осъществявани при всички експериментални полети безпроблемно.

— Къде са записите от изкуствения интелект? — попита Шан.

— Казах ти, няма записи — отговори Карт рязко. — Орет беше свързана с него.

Орет, все още край илюминатора, отговори, без да се обръща:

— Не се случи нищо.

Сладка днес застана до гетенката. Орет я погледна и каза бавно:

— Да. Сладка днес, ние не можем... да направим това. Мисля...

Не мога да мисля.

Шан избистри втори илюминатор и застана пред него, загледан навън.

— Гадно — отбеляза.

— Кое? — попита Лиди.

Гветер отговори, сякаш четеше от атлас на Екумена:

— Гъста, стабилна атмосфера, близо до дъното на температурния прозорец на живота. Микроорганизми. Бактериални облаци, бактериални рифове.

— Бактериална супа — вметна Шан. — Изпратили са ни на чудесно място.

— Така че, ако приключим като неутронна бомба или черна дупка, да вземем със себе си само бактерии — каза Тай. — Но не го направихме.

— Не направихме какво? — попита Лиди.

— Не приключихме? — попита Карт.

— Хей — обади се Бетон, — всички ли ще стоите в командната кабина?

— Искам да дойда там — разнесе се тънкото гласче на Риг, а после гласът на Астен, ясен, но неуверен: — Маба, искам да се върнем на Лиден.

— Стига — тросна се Карт и отиде да посрещне децата. Орет остана край илюминатора, дори и когато Астен дойде при нея и я улови за ръката.

— Какво гледаш, маба?

— Гледам планетата, Астен.

— Каква планета?

Тогава Орет се обърна към детето.

— Няма нищо там — добави Астен.

— Този кафяв цвят, това е повърхността, атмосферата на планетата.

— Няма никакъв кафяв цвят. Няма *нищо*. Искам да се върна на Лиден. Ти каза, че ще може, след като свършим с теста.

Орет най-накрая огледа останалите.

— Променени възприятия — отбеляза Гветер.

— Мисля — обади се Тай, — че първо трябва да установим, че сме... че сме дошли тук... и след това да дойдем.

— Искаш да кажеш, да се върнем — уточни Бетон.

— Данните от приборите се повече от ясни — заяви Лиди, стиснала седалката на стола си с две ръце. Говореше много отчетливо. — Всички координати са в ред. Това тук е М-60 и така нататък. Какво повече искате? Проби от бактериите?

— Да — отговори Тай. — Функционирането на приборите е засегнато, така че не можем да разчитаме на показанията им.

— О, по дяволите! — извика Лиди. — Какъв фарс! Добре тогава. Слагайте костюмите, слезте долу, вземете малко от гнусната каша и да се махаме. Да си вървим у дома. С БСС.

— С БСС? — повториха Шан и Тай, а Гветер отбеляза:

— Но това ще отнеме седемнайсет години по времето на Ви, които няма как да обясним без ансибъл.

— Защо, Лиди? — попита Сладка днес.

Лиди се вторачи в жената от Хаин.

— Искаш чуртен още веднъж? — попита хрипкаво. Огледа всички. — От камък ли сте направени? — Лицето ѝ беше пепеляво, сбръчкано, изпито. — Не се ли притеснявате, че виждате през стените?

Никой не се обади, докато Шан не попита предпазливо:

— Какво искаш да кажеш?

— Виждам звезди през стените! — Огледа всички още веднъж, посочи килима с втъканото съзвездие. — Вие не ги ли виждате? — Понеже никой не отговори, челюстта ѝ потрепери като от лек спазъм и тя добави: — Добре. Добре. Оттеглям се от дежурство. Съжалявам. Ще си бъда в стаята. — Стана. — Може би трябва да ме заключите.

— Глупости — промърмори Сладка днес.

— Ако пропадна... — започна Лиди, но не довърши. Отиде до вратата вдървено и предпазливо, сякаш крачеше през гъста мъгла. Каза нещо, което не разбраха. „Защото“ или „Нищото“.

Сладка днес я последва.

— И аз виждам звездите! — извика Риг.

— Шшш — смърри го Карт и сложи ръка на раменете му.

— Виждам ги! Виждам всички звезди, навсякъде. Виждам Ви Порт. И виждам всичко, което търся!

— Да, разбира се, но тихо сега — промърмори майката, при което детето се освободи, тропна с крак, изкрещя:

— Виждам! Виждам и още как! Виждам *всичко*! Астен не вижда! Има и планета, има! Не, не ме дръж! Недей! Пусни ме!

Мрачен, Карт отнесе пиццата до стаята им. Астен се обърна, за да изкрещи на Риг:

— Няма *никаква* планета! Измисляш си!

Мрачна, Орет нареди:

— Върви в нашата стая, Астен, моля те.

Астен се разплака и се подчини. Орет, с извинителен поглед към другите, последва ниската плачеща фигура през помещението и по коридора.

Четиримата останали в командния център се смълчаха.

— Канарчета — каза Шан след малко.

— Халюцинации? — предположи Гветер. — Ефект на чуртен върху свръхчувствителните организми... може би?

Тай кимна.

— Тогава ансибълът ли не работи, или ние халюцинираме, че не функционира? — попита Шан след кратка пауза.

Гветер отиде до ансибъла. Този път Тай отстъпи, остави го на него.

— Искам да сляза долу — каза тя.

— Няма причина да не го направиш, предполагам — отвърна Шан без ентузиазъм.

— А причина да го направиш? — попита Гветер през рамо.

— Заради това сме тук, нали? Нали затова се записахме доброволци? За да тестваме мигновения... преход... да докажем, че работи, че сме тук! Ако ансибълът не работи, ще минат седемнайсет години, преди на Ви да получат радиосигнала ни.

— Можем просто да се върнем на Ви с чуртен и да им *кажем* — изтъкна Шан. — Ако го направим сега, ще сме били... тук... около осем минути.

— Да им кажем... да им кажем какво? Що за данни са това?

— Анекдотични — обади се Сладка днес, която се бе върнала в командния център тихомълком. Движеше се като голям платноход, внушителен и тих.

— Добре ли е Лиди? — попита Шан.

— Не — отговори Сладка днес. Седна на мястото на Лиди пред пулта за ПБСС.

— Искам консенсус за спускане на планетата — настоя Тай.

— Ще попитам другите — кимна Гветер, излезе и след малко се върна с Карт.

— Слез, ако искаш — каза гетенецът. — Орет ще остане малко с децата. Те са... ние сме крайно дезориентирани.

— Ще слеза и аз — кимна Гветер.

— Може ли да дойда? — попита Бетон почти шепнешком, без да вдигне очи към лицето на никого от възрастните.

— Не — отсече Тай, докато Гветер казваше: — Да.

Бетон бързо погледна майка си.

— Защо не? — попита я Гветер.

— Не знаем какви са рисковете.

— Планетата е изследвана.

— От кораби с роботи...

— Ще бъдем с костюми. — Гветер беше искрено озадачен.

— Не искам тази отговорност — процеди Тай през зъби.

— Защо да е твоя? — попита Гветер, още по-озадачен. — Всички ние я споделяме. Бетон е от екипажа. Не разбирам.

— Знам, че не разбираш — въздъхна Тай, обърна гръб на двамата и излезе. Мъжът и момчето останаха втрещени — Гветер след Тай, Бетон в килима.

— Съжалявам — промълви Бетон.

— Няма да го бъде — отвърна Гветер.

— Какво... какво става? — попита Шан с прекалено овладян глас. — Защо... продължаваме да прекосяваме, продължаваме... да идваме и да си отиваме...

— Объркване поради чуртен — отговори Гветер.

Сладка днес се извърна от пулта.

— Изпратих сигнал за бедствие — съобщи тя. — Не мога да задействам системата за ПБСС. Радиото... — Прокашля се. —

Радиооборудването работи странно.

Последва пауза.

— Това не се случва — промърмори Шан. Или Орет, но Орет беше с децата в друга част на кораба, така че нямаше как Орет да е казала „Това не се случва“, трябва да е бил Шан.

Лесно е да опишеш верига от причини и следствия. Но не и прекъсването на веригата от причините и следствията. За тези, които живеят във времето, последователността е норма, единствен модел, а едновременността прилича на хаотична каша, безнадеждно объркана, и описанието на това объркване е безнадеждно объркано. Тъй като членовете на мрежата на екипажа вече не чувстваха тази мрежа стабилна и не бяха в състояние да споделят възприятията си, индивидуалното възприятие стана единствената нишка, която можеха да следват в лабиринта на изместването си. Гветер възприемаше себе си като присъстващ в командния център — заедно с Шан, Сладка днес, Бетон, Карт и Тай. Възприемаше себе си като методично проверяващ корабните системи. Установи, че системата за ПБСС е мъртва, че радиооборудването работи странно, на хаотични пристъпи, че вътрешните електрически и механични системи на кораба са в изправност. Изпрати непилотиран спускаем модул и го върна, възприе го като нормално функциониращ. Възприе себе си като обсъждащ с Тай решимостта ѝ да се спусне на планетата. Тъй като признаваше нежеланието си да се довери на показанията на измервателните прибори на кораба, единствено материалните доказателства биха могли да покажат, че наистина са пристигнали на местоназначението си, М-60-340-ноло. Ако следващите седемнайсет години трябваше да пътуват назад към Ви в реално време, би било добре да могат да покажат някакво доказателство, било то и шепа тиня.

Възприе тази дискусия като съвършено рационална.

Тя обаче беше прекъсвана от пристъпи на трансформиране, нехарактерно за екипажа.

— Ако ще тръгваш, тръгвай! — подкани Шан.

— Не ми заповядвай! — тросна се Тай.

— Някой трябва да контролира нещата тук — натърти Шан.

— Не и мъжете! — отвърна Тай.

— Не и теранците — обади се Карт. — Нямате ли, вие, хора, капка самоуважение?

— Стрес — отбеляза Гветер. — Хайде, Тай, Бетон, да тръгваме, готови ли сте?

В спускаемия модул за Гветер всичко беше ясно. Нещата се случваха едно след друго, както би трябвало. Управлението на модула не беше никак трудно и той поиска от Бетон да го приземи. Момчето се справи. Тай седеше, напрегната и мобилизирана, както винаги, стиснала силни юмруци върху коленете си. Бетон управляваше малкия кораб с апломб. Накрая се облегна, също напрегнат, но и с достойнство.

— Долу сме — каза той.

— Не, не сме — възрази Тай.

— Тук... пише „контакт“ — посочи Бетон, но започна да губи увереност.

— Отлично кацане — похвали го Гветер. — Дори не го усетих.

Провеждаше обикновените тестове. Всичко беше в ред. Кафява тъмнина, мрак притискаше илюминаторите на спускаемия модул. Когато Бетон запали външните светлини, атмосферата, като тъмна мъгла, погълна светлината и я превърна в неизползваемо сияние.

— Всички тестове отговарят на данните от докладите за проучванията — каза Гветер. — Ще излезеш ли, Тай, или да използвам механичните ръце?

— Излизам — отговори Тай.

— Излизам — повтори Бетон.

Гветер пое ролята на поддръжка, която би поел някой от тях двамата, ако самият той бе излязъл, помогна им да заключат скафандрите и да обеззаразят костюмите си. Отвори последователните люкове, за да излязат, и продължи да ги наблюдава по видеото, докато се спускаха от външния люк. Бетон тръгна първи. Бялата му фигура, удължена от белия костюм, светеше на слабата светлина от външното осветление. Направи няколко крачки встрани от модула, спря и се обърна. Тай слезе от стълбата. Изведнъж стана много ниска. Коленичи ли? Гветер погледна през илюминатора, после пак към екрана. Смаляваше ли се тя? Потъваше, изглежда, потъваше в повърхността, която нямаше как да е твърда в такъв случай, а тресавище, някаква суспензия или плаващ пясък — Бетон обаче ходеше по нея, върна се

при Тай, направи една крачка назад, две, три по повърхността, която изглеждаше твърда, но може би го държеше, защото беше по-лек? Или пък не, Тай може би беше стъпила в дупка, в някакъв ров, защото сега я виждаше само от кръста нагоре, краката ѝ бяха скрити в тъмното тресавище или в мъглата, но тя се движеше, движеше се бързо, отдалечаваше се от модула и Бетон.

— Върни ги — обади се Шан и Гветер включи уредбата за връзка:

— Бетон и Тай, моля, върнете се на модула.

Бетон веднага се заизкачва по стълбата, после се обърна, за да погледне към майка си. Смътно петно, което би могло да е скафандърът ѝ, прозираше в кафявия мрак, почти на границата на сиянието от светлините на модула.

— Моля, върни се, Бетон. Моля, върни се, Тай.

Белият костюм проблесна на стълбата, чу се умоляващият глас на Бетон:

— Тай... Тай, върни се... Гветер, да отида ли при нея?

— Не. Тай, моля те, върни се веднага при стълбата.

Лоялността на момчето към екипажа издържаше. Изкачи се по стълбата и продължи да наблюдава от външния люк, а Гветер се вираше през илюминатора. На екрана тя вече не се виждаше. Бледото петно потъна в безформената тъмнина.

Възприятията на Гветер сочеха, че след докосването на повърхността на планетата спускаемият модул е потънал с 3,2 метра и продължава да потъва все повече.

— Моля, върнете се на „Шоби“, Модул 1 и целият екипаж! — чу се глас от кораба по радиото. Гласът беше на Тай. — Тук Тай — добави. — Моля, върнете се на кораба, целият екипаж.

— Остани с костюма в модула за обеззаразяване, Бетон — заръча Гветер. — Затварям люка.

— Но... добре — отговори момчето.

Гветер вдигна модула и по пътя обеззарази него и костюма на момчето. Възприе, че Бетон и Шан преминават заедно с него през поредицата люкове, влизат в „Шоби“ и по коридорите отиват до командния център, където чакаха Карт, Сладка днес, Шан и Тай.

Бетон изтича при майка си и спря на място. Не протегна ръце към нея. Лицето му беше застинало, сякаш направено от восък или

дърво.

— Изплаши ли се? — попита го тя. — Какво се случи там, долу?
И вдигна поглед към Гветер, за да получи обяснение.

Гветер не възприе нищо. Не-през един непериод с непродължителност той възприе, че нищо не се е случвало, което не се е случило. Изгубен, заопипва, изгубен, намери думата, думата, която спаси...

— Ти... — каза той с удебелен език, занемаял, — ти ни се обади.

Изглеждаше, че тя отрича, но това беше без значение. Кое имаше значение? Говореше Шан. Шан знаеше.

— Никой не се е обаждал на Гветер — заяви той. — Ти и Бетон излязохте, аз бях поддръжка. Когато си дадох сметка, че не мога да стабилизирам модула, че онази повърхност се държи странно, ви извиках да се върнете на модула, после се издигнахме.

Гветер успя само да каже:

— Незначително...

— Обаче Тай дойде... — заговори Бетон и млъкна. Гветер възприе, че момчето се отдръпна от отричащото докосване на майка си. Кое беше от значение?

— Никой не е слизал долу — обади се Сладка днес. След пауза и преди нея тя каза: — Няма долу, където да се слиза.

Гветер опита да открие друга дума, но нямаше. Възприе през главния илюминатор кафеникава, мътна изпъкналост, в която, когато се взря напрегнато, видя малка блещукаща звезда.

Тогава откри думата, грешната дума.

— Изгубен — каза и докато говореше, възприе как светлините на кораба потъват бавно в кафеникавата мътилка, избледняват, притъмняват, изчезват, как мекото жужене и работата на кораб.

— Дори не донесохме проби — завърши той. — Не се и замислих за това.

— Шан беше с теб, не аз — уточни Тай.

— Ти отиде и аз отидох — възрази момчето с убеденост, която я спря. — И излязохме вън. Шан и Гветер бяха поддръжка на модула. Аз взех проби. Намират се в контейнера за консервация.

— Не знам дали Шан е бил на модула или не — каза Гветер и разтри болезнено челото си.

— Къде щеше да отиде модулет? — попита Шан. — Нищо няма там, вън. Ние сме никъде... извън времето, струва ми се... но когато някой от вас разкаже как е видял нещата, изглежда, че е било така, ала когато следващият разкаже нещо друго, аз...

Орет потрепери, приближи се към огъня.

— Никога не съм вярвала, че това проклето нещо ще проработи — каза Лиди, приличаше на мечка в тъмната пещера на одеялото си.

— Не разбрахме къде е проблемът — изтъкна Карт. — Никой от нас не беше наясно как работи то, дори Гветер. Не е ли истина?

— Истина е — съгласи се Гветер.

— С други думи, ако психическото ни взаимодействие с него е повлияло на процеса...

— Или това е процесът — намеси се Сладка днес, — доколкото участваме ние.

— Да не искаш да кажеш — промърмори Лиди с тон на дълбоко екзистенциално отвращение, — че трябва да *вярваме* в него, за да проработи?

— Трябва да вярваш в себе си, за да действаш, нали? — отбеляза Тай.

— Не — възрази навигаторът. — В никакъв случай. Аз не вярвам в себе си. Аз знам някои неща. Достатъчно, за да продължавам напред.

— Аналогия — предложи Гветер. — Ефективното действие на един екипаж зависи това, дали членовете му възприемат себе си като екипаж... нали? Така че, може би за чуртен ние... ние, съзнателни индивиди... може би зависи от това, дали съзнателно възприемаме себе си като... като преместени... като достигнали другото място... целта?

— Определено загубихме чувството за екипаж, за... има ли такова нещо — за малко? — каза Карт. — Разпаднахме се.

— Загубихме нишката — добави Шан.

— Загубихме — съгласи се Орет и веднага сложи в огъня още един полубезтегловен пън, който изпрати в комина искри, бавни звездички.

— Загубихме... какво? — попита Сладка днес.

Никой не отговори известно време.

— Щом мога да видя слънцето през килима... — въздъхна Лиди.

— И аз мога — обади се Бетон, много тихо.

— Аз виждам Ви Порт — добави Риг. — И всичко. Мога да ви кажа какво виждам. Ако искам, мога да видя Лиден, стига да погледна. И стаята ми на „Уанблин“. И...

— Риг, най-напред ни кажи какво се случи — подкани Сладка днес.

— Добре — прие Риг отзивчиво. — Дръж се за мен здраво, маба, започвам да се нося във въздуха. Добре, отидохме в библиотеката, аз, Астен и Бетон, Бетон беше по-големият брат, а възрастните бяха в командния център, аз се канех да заспя, както заспивам при пебесесиране, но още преди да легна, ето я кафявата планета и Ви Порт, и двете слънца, и всичко останало, и се виждаше през всичко, но Астен не виждаше. Аз мога.

— Не сме ходили *никъде* — възрази Астен. — Риг само разказва истории.

— Ние всички разказваме истории, Астен — каза меко Карт.

— Обаче не са тъпи като на Риг!

— По-тъпи са — обади се Орет. — Имаме нужда от... имаме нужда от...

— Имаме нужда да знаем какво е преход — прекъсна я Шан. — А не знаем, защото никога преди не сме го правили, никой никога не го е правил.

— Не и ако е от плът — допълни Лиди.

— Трябва да знаем кое е... реално... какво се случи, *дали* нещо се е случило. — Тай посочи с жест пещерата от светлината на огъня около тях и тъмнината отвъд. — Къде сме? Тук ли сме? Къде е „тук“? Каква е историята?

— Трябва да я разкажем — отвърна Сладка днес. — Да я възстановим. Да я предадем... както направи Риг. Астен, как започват историите?

— Преди хиляда зими, на хиляда мили — отговори детето, а Шан промърмори:

— Имало едно време...

— Имало един кораб, на име „Шоби“ — заговори Сладка днес, — излетял на пробен полет, който изпитвал чуртен, с екипаж от десет шобита. Имената им били Риг, Астен, Бетон, Карт, Орет, Лиди, Тай, Шан, Гветер и Сладка днес. И те разказали историята си, всеки сам и всички заедно...

Последва тишина, тишината, която винаги е там, освен пукането и шумоленето на огъня и едва чутото им дишане, движенията им, докато един от тях най-накрая не проговори, за да разкаже историята.

— Момчето и майка му — поде лекият, ясен глас — бяха първите човешки същества, стъпили на онази планета.

И пак тишина. И пак глас:

— Макар че искаше... тя си даде сметка, че се надява нещото да не проработи, защото то щеше да направи всичките ѝ умения, целия ѝ живот безнадеждно остарели... въпреки това наистина искаше да се научи как да го използва, ако може, ако не беше прекалено стара, за да се научи...

Дълга, меко пулсираща пауза, друг глас:

— Пътувах от свят на свят и всеки път губех света, който напусках, губех го в темпоралното разширение, приятелите им остарявах и умирах, докато те бяха в ПБСС. Ако имаше начин да живеят в своето собствено време и все пак да се движат между световите, те искаха да го изпитат...

— Заложиха всичко на това — поде следващ глас историята, — защото нищо не работи, ако не му дадем душите си, нищо не е безопасно, освен това, което излагаме на риск.

Малко, съвсем малко време тишина, и глас:

— Беше като игра. Сякаш все още бяхме в „Шоби“, на Ви Порт, и чакахме, за да стартираме БСС полет. Същевременно обаче бяхме и на кафявата планета. В същото време. Едното беше само измислица, но другото не беше, ала не знам кое какво беше. Тоест беше като че ли се преструваш в някаква игра. Но не исках да играя. Не знаех как.

Друг глас:

— Ако се докаже, че принципът чуртен е приложим за реално прехвърляне на живи, съзнателни същества, това ще бъде велико събитие в умовете на хората... на всички хора. Ново разбиране. Ново партньорство. Нов начин на присъствие във вселената. По-широка свобода... Той искаше това много силно. Искаше да бъде част от екипа, който първи оформя това партньорство, от първите хора, които могат да мислят тази мисъл и да... да я споделят. Но също така той се страхуваше от нея. Може и да не е била истинска връзка, може да е била илюзорна, може би само сън. Не знаех.

Не беше толкова студено, толкова тъмно зад гърбовете им, защото седяха около огън. Дали пък това не бяха вълните на Лиден, плискащи се на пясъка?

Друг глас:

— Тя мислеше много и за своите хора. За вината, изкуплението и саможертвата. Много искаше да бъде на този полет, който би могъл да даде на хората повече свобода. Но се оказа различен от това, което мислеше, че ще бъде. Това, което се случи — *случилото се* не беше от значение. От значение беше това, че дойде, за да е с хората, които *на нея* дадоха свобода. Без вина. Искеше да стои с тях, да бъде в един екипаж с тях... И със сина си. Който беше първото човешко същество, стъпило на непознат свят.

Продължителна тишина. Но не дълбока — само колкото мекото пулсиране на корабните системи, постоянно и несъзнателно, като протичането на кръвта.

Друг глас:

— Бяха мисли в ума. Какво друго са били някога? Биха могли да са на Ви и на кафявата планета, да са и копнееща плът, и цялостен дух, и илюзия, и реалност, едновременно, както е било винаги. Когато си спомни това, объркването и страхът му изчезнаха, защото знаеше, че няма как да са изгубени.

— Изгубиха се. Но намериха пътя — каза друг глас, мек звук над жуженето и шушукането на корабните системи, в топлия свеж въздух и светлината между солидните стени и корпуси.

Само девет гласа бяха говорили и сега се огледаха за десетия. Той обаче беше заспал с палец в устата.

— Тази история е разказана и остава да бъде разказана — каза майката. — Хайде. Ще излетим с чуртен заедно с Риг.

Оставиха тези двамата край огъня и отидоха в командния център, а после и при люковете, за да поканят на борда тълпа нетърпеливи учени, инженери и служители от Ви Порт и Екумена, чиито прибори потвърждаваха, че „Шоби“ е изчезнал преди четирийсет и четири минути в несъществуването, в тишината.

— Какво се случи? — питаха. — Какво се случи?

Членовете на екипажа, шобите, се спогледаха и отговориха:

— Това е дълга история.

[1] Състояние на сексуална активност според терминологията, която У. Ле Гуин използва в много свои произведения. — Б.пр. [↑](#)

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.